

STORTINGET

Innst. 144 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:10 S (2018–2019)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Audun Lysbakken om å sikre at alle, også landets rikeste, bidrar til fellesskapet gjennom gjeninnføring av en rettferdig skatt på arv

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet ble følgende forslag fremmet 3. oktober 2018:

- «1. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en progressiv arveskatt med høyt bunnfradrag kan utformes. Resultatene av utredningen skal presenteres sammen med forslaget til statsbudsjett for 2020.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme et forslag om en progressiv arveskatt med bunnfradrag på 5 mill. kroner og med laveste sats på 10 prosent.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse og bakgrunn for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Åsunn Lyngedal, Tove-Lise Torve og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Henrik Asheim, Vetle Wang Soleim, Aleksander Stokkebø og Camilla Strandskog, fra Fremskrittspar-

tiet, Sivert Bjørnstad, Bård Hoksrud og Jan Steinar Engeli Johansen, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til Dokument 8:10 S (2018–2019).

Komiteen viser videre til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 11. desember 2018 til finanskomiteen. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at arveavgiften ble fjernet fra 2014. Hensikten var blant annet å lette likviditetsbelastningen ved generasjonsskifter i familiebedrifter og ved overføring av familieeiendommer. Endringen var for skattyter en forenkling av et komplisert og omfattende arveavgiftsregelverk, og den reduserte de administrative kostnadene for Skatteetaten. Flertallet understreker at det er viktig å ivareta disse hensynene.

Flertallet merker seg at det i forbindelse med avvikling av arveavgiften samtidig ble gjort endringer i inntektsbeskatningen. Kontinuitetsprinsippet ble innført som hovedregel for arvemottaker, men med vesentlige unntak. Prinsippet om skattemessig kontinuitet innebærer i denne sammenheng at arvemottaker overtar arvelaterens skattemessige verdier og posisjoner. Eventuell verdistigning i forgjengers eiertid vil komme til beskatning ved senere tids disposisjoner over objektet.

Flertallet understreker at det er viktig å skape et samfunn med muligheter for alle, små forskjeller og tilfyll mellom folk. Noe av det viktigste for å oppnå dette er å tilrettelegge for flere jobber, samt integrere og inkludere flere i arbeidslivet. Et rettferdig skattesystem inngår også i dette arbeidet, der de som har mest, skal bidra mest.

Flertallet går inn for at forslaget ikke vedtas.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, legger videre til grunn at personer med høy inntekt, i større grad enn dem med lav inntekt, mottok verdier som reelt sett ikke ble ilagt arveavgift etter full verdi. Dermed oppnådde man en lavere effektiv arveavgiftssats. Det omfattet eksempelvis verdifulle innbo og aksjer i ikke-børsnoterte selskaper, eiendeler som er krevende å få verdsatt til markedsverdi.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg at det i realiteten foreslås en gjeninnføring av arveavgiften. Det vil medføre betydelige utfordringer ved generasjonsskifter i familiebedrifter og overføring av familieeiendommer. Videre vil det komplisere avgiftsregelverket for den enkelte skattyter og gi betydelig økte administrative kostnader for Skatteetaten.

Dette flertallet vil samtidig understreke at arveavgiften ikke er et kraftfullt virkemiddel for effektiv omfordeling. Med den avskaffede arveavgiften betalte lavinntektsgruppene, målt opp mot inntekt, mer enn høyinntektsgruppene. Fordelt på hvilken inntektsdesil arvemottakerne tilhørte i befolkningen, var den gjennomsnittlige arveavgiften i hovedsak på et nokså jevnt nivå.

Dette flertallet minner om at det ved utviklingen av arveavgiften også ble innført et kontinuitetsprinsipp. Det medfører i mange tilfeller økt inntektsskatt både fordi grunnlaget for beregning av gevinster ved salg ofte blir høyere, og fordi avskrivningsgrunnlagene og skjermingsfradrag ofte blir lavere. Det er rimelig å legge til grunn at denne skatteskjerpelsen var større for høyinntektsgruppene enn for lavinntektsgruppene.

Dette flertallet viser til at arveavgiftsregelverket, før endringen trådte i kraft i 2014, var unødvendig komplisert og omfattende både for skattyterne og myndighetene. Innkrevningen av arveavgiften kostet Skatteetaten om lag 50 mill. kroner årlig. Endringen frigjorde betydelige ressurser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til bakgrunnen for forslaget om arveavgift – at økonomisk ulikhet øker i Norge. Disse medlemmer er, på lik linje med forslagsstillerne, bekymret

for at mer formue konsentreres på færre hender. De 10 pst. rikeste i Norge eier nå 58 pst. av all formue i landet. For ti år siden eide de 48 pst. Innen 2019 har de 1 000 rikeste i gjennomsnitt fått 1,3 mill. kroner i formuesskatteutt hver siden 2013, tilsvarende 602 kroner pr. dag. De 88 pst. med lavest formue har i gjennomsnitt fått 300 kroner i formuesskatteutt, tilsvarende ti øre dagen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til at økningen av verdsettingsrabatten for aksjer og driftsmidler fra 20 til 25 pst. ikke er i tråd med skatteforliket og bidrar ytterligere til at forskjellene øker i Norge. De med høyest inntekt har fått den største skatteletten.

Disse medlemmer vil stagge utviklingen med økte forskjeller ved hjelp av virkemidler som fungerer, som formuesskatten. Formuesskatten er den mest omfordelende skatten vi har, og er dermed et av våre viktigste verktøy for å stoppe økende forskjeller.

Disse medlemmer viser til at arveavgiften er skatt på formuen i ett bestemt øyeblikk, når formuen går fra én generasjon til en annen. Det er smartere å skattlegge formuen jevnt uten de skattetilpasningene som arveavgiften førte til. Formuesskatten skattlegger de store formuene årlig. Sammenlignet med arveavgiften, som ble praktisert fram til 2014, er det atskillig vanskeligere å organisere seg bort fra formuesskatten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der skattesatsen på formuer over 1,5 mill. kroner økes til 1,1 pst., og at det i tillegg innføres et nytt trinn for formuer over 5 mill. kroner med en sats på 1,2 pst.

Disse medlemmer viser til at da det i 2013 var både formuesskatt og arveavgift, bidro arveavgiften med omtrent 2 mrd. kroner årlig og formuesskatten med 16 mill. kroner. At formuesskatten bringer inn åtte ganger mer til statskassen, viser at formuesskatten er et langt mer effektivt virkemiddel for å korrigere for at formuen konsentreres på få hender.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative skatteopplegg, hvor skatt på alminnelig inntekt innrettes slik at personer med inntekt lavere enn 750 000 kroner får lavere skatt. Personer med inntekter over dette får en skatteskjerpelse. Disse medlemmer mener dette gjør fordelingen mellom lavtlønte og høytlønte mer rettferdig, slik at det sterke fellesskapet kan opprettholdes i Norge.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet påpeker at den tidligere arveavgiften ble oppfattet som urettferdig, og i mange tilfeller hadde en negativ sosial profil. Disse medlemmer mener at løsningen på økt ulikhet i Norge primært går gjennom økt arbeidsdeltakelse for grupper som i dag har svak tilknytning til arbeidslivet, samt gjennom et mer sosialt

skattesystem, som gjør det mer lønnsomt å jobbe for dem som ikke oppnår de høyeste lønningene. Disse medlemmer påpeker at nasjonalt eierskap, nasjonal arbeidsmarkedsregulering, begrensninger i dagens frie flyt av arbeidskraft i EØS og strenge begrensninger på innvandring er nødvendig for å sikre arbeidsplasser med gode vilkår for alle.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslo 2 000 kroner i skattelette til folk med gjennomsnittlig inntekt. Partiet foreslo også å redusere avgiftene med 1,7 mrd. kroner. Dette er tiltak som bidrar til sosial utjevning og økt arbeidsdeltakelse og verdiskapning, noe som kommer hele samfunnet til gode.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å utvide ordningen med diskontinuitet for landbruket for bedre å legge til rette for investeringer og generasjonsskifter i norsk landbruk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser videre til at en svært problematisk konsekvens av at arveavgiften ble fjernet, er at statistikk over mottatt arv ikke lenger publiseres av Statistisk sentralbyrå. Dette fører videre til at Finansdepartementet oppgir å ikke ha tilstrekkelig datagrunnlag til å beregne proveny- og fordelingsvirkninger av forslag til mer progressive innretninger enn den som eksisterte fram til 2014. En opplyst og faktabasert debatt om forskjellene i makt og formue i Norge krever etter disse medlemmers mening at mest mulig relevant statistikk er tilgjengelig for offentligheten.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at det skal være pliktig å innrapportere arveoppgjør til skattemyndighetene, slik at innhenting og publisering av statistikk over mottatt arv kan gjeninnføres slik det ble gjort fram til 2014.»

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en progressiv arveskatt med høyt bunnfradrag kan utformes. Resultatene av utredningen skal presenteres sammen med forslaget til statsbudsjett for 2020.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme et forslag om en progressiv arveskatt med bunnfradrag på 5 mill. kroner og med laveste sats på 10 pst.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Statistisk sentralbyrå i desember 2018 publiserte oppdatert statistikk for fordeling av formue. Tallene viser at ulikheten i formue har økt fra 2016 til 2017. SSB påpekte at de aller rikeste eier stadig mer:

Formuen til husholdningene ble mer konsentrert i toppen av fordelingen i 2017. De 10 prosent av husholdningene som hadde størst nettoformue eide litt over halvparten, 51,6 prosent, av husholdningenes totale nettoformue. Gjennomsnittlig nettoformue blant disse husholdningene var på 14,4 millioner kroner. Samtidig hadde den tidelen med minst formue en negativ gjennomsnittlig nettoformue på litt over 1 million kroner.

Dette medlem viser til at ulikhetene i formue har økt mer i Norge enn i mange andre land. Tall fra OECD viser at den rikeste prosenten av befolkningen i Norge har dratt fra resten i perioden 1981–2012 i større grad enn i land som Frankrike, Nederland og Spania.

Dette medlem peker på at arv blir stadig viktigere for fordelingen av makt og rikdom i verden og er en stor kilde til økonomisk ulikhet, også i Norge.

Dette medlem peker på at skatt på arv bidrar til hindre at forskjeller forsterkes mellom generasjoner, og at formuer samles på få hender. Dette medlem mener det er urimelig at det er mulig å arve flere titalls millioner skattefritt, samtidig som andre betaler skatt av inntekt de får ved hardt arbeid. Dette strider også med prinsippet om at det skal lønne seg å jobbe. En arveskatt vil være i tråd med prinsippet om skatt etter evne, og den vil være riktig ut fra et effektivitetshensyn fordi den bidrar til å spre skatt på flere grunnlag. Den påvirker heller ikke produksjon og sysselsetting og er dermed et bedre og mindre kostnadskrevende alternativ enn mange andre skatter. Dette medlem viser i denne sammenheng til at regjeringen, etter gjentatte spørsmål fra Stortinget, ikke har kunnet sannsynliggjøre at fjerningen av arveavgiften har hatt samfunnsøkonomisk positive virkninger.

Dette medlem har merket seg at regjeringspartiene blant annet begrunner fjerningen av arveavgiften med at regelverket for arveavgift var komplisert. Dette medlem er enig i at arveavgiften ikke var utformet på en god nok måte. Dette medlem mener likevel at løsningen på dette burde være å forbedre regelverket, ikke å fjerne hele arveavgiften.

Dette medlem peker på at det er fullt mulig å innføre en arveskatt med en sosial profil. Med høyt bunnfradrag, eksempelvis på 5 mill. kroner, vil skatten være rettet inn mot de som arver de største formuene. Dette vil treffe dem som har høy skatteevne, og ikke bidra til å skape uheldige enkeltutslag.

Dette medlem mener at arveskatten må utformes på en slik måte at en ikke får uheldige omgåelses- og tilpasningsmuligheter. Satsen bør være progressiv og øke med størrelsen på arven. En laveste sats på 10 pst. vil være et rimelig utgangspunkt. Det er også viktig at regelverket for arveskatten er forståelig. Dette medlem viser til at forslagsstillerne mener det er hensiktsmessig at arv til samboer/ektefelle ikke anses som skattepliktig etter en slik arveskatt.

Dette medlem mener det videre bør utredes om det er nødvendig med justeringer for å gjøre det enklere å løse likviditetsproblemer som kan oppstå når folk arver hytter, eiendommer eller lignende, og hvordan dette eventuelt kan gjøres. Innfrielsen av skatten kan for eksempel knyttes til omsetningen av objektet, eller det kan innføres muligheter for utsettelse av innbetaling av skatten hvis bestemte vilkår er oppfylt.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at Miljøpartiet De Grønne vil bruke skatter og avgifter til å premiere miljøriktige valg, samtidig som vi vil bruke skattesystemet til å omfordele og redusere økonomisk ulikhet. Dette medlem peker på at Miljøpartiet De Grønne ønsker en formuesskatt som gir mer omfordeling, samtidig som småbedrifter og vanlige folk med relativt liten formue skjermes bedre enn i dag.

Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, hvor det fremmes forslag om å innføre en «trinnskatt» for formuesskatten der satsen for den statlige andelen av formuesskatten økes fra 0,15 pst. til 0,3 pst. for formuer større enn 10 mill. kroner, og 0,5 pst. for formuer høyere enn 50 mill. kroner. Dette medlem henviser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, hvor det også foreslås å fjerne verdsetningsrabatten på aksjer og driftsmidler, samtidig som bunnfradraget foreslås økt fra 1,5 mill. kroner til 1,7 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Rødt viser til skatteministrene for 2017, der det kom fram at åtte av ti av Norges rikeste personer har arvet formuen sin. Dette medlem viser til at Rødt mener skatt på arv er et viktig tiltak for å bekjempe forskjeller i makt og formue. Dette medlem mener det trengs en ny modell som gjør at vi kommer nærmere målet om at hvem foreldrene dine er, ikke skal være bestemmende for hvilke muligheter du har i livet.

Dette medlem viser til at den daværende arveavgifta, fram til den ble fjernet av den sittende regjeringa med virkning fra 2014, ga årlige inntekter på rundt 2 mrd. kroner. At motstanden mot å gjeninnføre skatt på arv begrunnes med at både proveny- og fordelingsvirkningen av modellen som ble fjernet, ikke var særlig stor, tilsier etter dette medlems mening snarere at utforming av en skatt på arv bør gjøres mer progressiv.

Dette medlem vil også understreke at målet med en slik skatt først og fremst bør være å motvirke framveksten av familiedynastier i det norske samfunnet, der arvinger får utøve en urimelig makt og innflytelse over samfunnet. En ny og bedre modell for arveskatt enn den som ble fjernet i 2014, bør etter dette medlems mening utredes og innføres så snart som mulig.

Dette medlem viser videre til nye tall fra Statistisk sentralbyrå, som slår entydig fast at formue er svært skjevt fordelt i Norge, og at ulikheten har økt betydelig de siste tiårene. Den nyeste listen fra bladet Kapital over Norges 400 rikeste viser også at Norge for første gang nå har over 300 milliardærer, og at formuene til de 400 rikeste det siste året har økt med over 14 pst. Samtidig har utbetalte utbytter nådd nye høyder de siste årene og kom i 2017 opp i over 400 mrd. kroner, ifølge SSB. Store deler av dette utbyttet betales ikke ut til eierne, men til eiernes holdingselskaper, som på grunn av den såkalte fritaksmodellen medfører at det ikke utløses utbytte-skatt.

Dette medlem viser videre til at forskere fra SSB har anslått at dersom disse tilbakeholdte inntektene hadde blitt beskattet løpende som utbytte, ville inntektsandelen til de aller rikeste vært dobbelt så høy som den offisielle inntektsstatistikken viser. En annen analyse utført av Alstadsæter, Johannesen og Zucman anslår at de aller rikeste familiene i Norge også er de som unndrar størst andel skatt gjennom bruk av skatteparadis.

Veksten i inntekt og formue for kapitaleiere på toppen er med andre ord milevis høyere enn veksten i vanlige folks lønninger eller i samfunnet for øvrig. Det er etter dette medlems mening en tydelig indikasjon på at en liten økonomisk elite øker sin makt og innflytelse over norsk økonomi i et raskt tempo, og at disse privilegiene går i arv. Dette medlem vil peke på at økonomen Thomas Piketty har vist at det trengs kraftige politiske grep i form av økt skattlegging for å motvirke denne utviklingen når avkastning på kapital er høyere enn den økonomiske veksten.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett for 2019, der det foreslås en rekke skatteendringer som tar sikte på å motvirke dynastidannelser, bestående av en progressiv formuesskatt med reduserte verdsettelsesrabatter, økt skatt på utbytte og innføringen av en progressiv arveskatt. Dette fordi Rødt mener at akkumulasjon av formue på få hender er et problem i seg selv, og at en arveavgift også bør sees i sammenheng med andre måter å skattlegge arbeidsfrie kapitalinntekter.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunnen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede økt beskatning av arbeidsfrie kapitalinntekter, arbeidsfri formuesoverføring og akkumulert formue, der blant annet formuesskatt, skatt på arv og utbytteskatt inngår. Utredningen må inneholde tiltak mot skattetilpasninger og skatteunndragelser, med mål om et skattesystem som motvirker dynastidannelser.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at det skal være pliktig å innrapportere arveoppgjør til skattemyndighetene, slik at innhenting og publisering av statistikk over mottatt arv kan gjeninnføres slik det ble gjort fram til 2014.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en progressiv arveskatt med høyt bunnfradrag kan utformes. Resultatene av utredningen skal presenteres sammen med forslaget til statsbudsjett for 2020.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme et forslag om en progressiv arveskatt med bunnfradrag på 5 mill. kroner og med laveste sats på 10 pst.

Forslag fra Rødt:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede økt beskatning av arbeidsfrie kapitalinntekter, arbeidsfri formuesoverfø-

ring og akkumulert formue, der blant annet formuesskatt, skatt på arv og utbytteskatt inngår. Utredningen må inneholde tiltak mot skattetilpasninger og skatteunndragelser, med mål om et skattesystem som motvirker dynastidannelser.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:10 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Audun Lysbakken om å sikre at alle, også landets rikeste, bidrar til fellesskapet gjennom gjeninnføring av en rettferdig skatt på arv – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 31. januar 2019

Henrik Asheim

leder

Aleksander Stokkebø

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråd Siv Jensen til finanskomiteen, datert 11. desember 2018

Dokument 8:10 S (2018-2019) - Representantforslag fra Kaski og Lysbakken om gjeninnføring av rettferdig skatt på arv

Jeg viser til brev av 17.10.2018 fra finanskomiteen der komiteen oversender representantforslag 10 S (2018-2019) til finansministeren for uttalelse.

Representantforslaget fra stortingsrepresentantene Kaski og Lysbakken innebærer følgende:

«1. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en progressiv arveskatt med høyt bunnfradrag kan utformes. Resultatene av utredningen skal presenteres sammen med forslaget til statsbudsjett for 2020.

2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme et forslag om en progressiv arveskatt med bunnfradrag på 5 mill. kroner og med laveste sats på 10 prosent»

Svar:

Arveavgiften ble fjernet fra 2014. Bakgrunnen for dette var et ønske om å lette likviditetsbelastningen ved generasjonsskifter i familiebedrifter og ved overføring av familieeiendommer. Et annet siktemål var forenkling for skattyterne ved at de ikke lenger skulle måtte forholde seg til et omfattende og komplisert arveavgiftsregelverk. Enkelte arve- og gavemottakere og givere brukte også mye ressurser på å tilpasse seg reglene. Det var også et hensyn å redusere de administrative kostnadene for Skatteetaten.

I forbindelse med avviklingen av arveavgiften ble det gjort endringer i inntektsbeskatningen slik at arve- eller gavemottaker som hovedregel, men med viktige unntak, overtar arvelaters eller givers inngangsverdier. Tidligere ble inngangsverdiene i hovedsak oppskrevet til arveavgiftsgrunnlaget. Endringen medfører økt inntektsskatt både fordi grunnlaget for beregning av gevinster ved salg ofte blir høyere, og fordi avskrivningsgrunnlagene og skjermingsfradrag ofte blir lavere. Innføring av arveavgift ville reise spørsmål om hva som skal skje med disse beskatningsreglene.

Representantforslaget om gjeninnføring av arveavgiften begrunner dette med fordelingshensyn. Arveavgiften slik den var utformet, var ikke et kraftfullt virkemiddel for omfordeling. Fjerning av arveavgiften i 2014 ga isolert sett de største lettelsene for høyinnteksgruppene. Målt i forhold til inntekten var derimot arveavgiften høyest blant arv- og gavemottakere i lavinnteksgruppene. Gjennomsnittlig arveavgift var grovt sett ganske lik for personer som betalte arveavgift, uavhengig av hvilken inntektsdesil de tilhørte i befolkningen. Det er grunn til å anta at personer i høyinnteksgruppene i større grad enn personer i lavinnteksgrupper mottok

verdier som reelt sett ikke ble ilagt arveavgift etter full verdi. De fikk dermed en lavere effektiv arveavgiftssats. Det gjaldt for eksempel for aksjer i ikke-børsnoterte selskaper og verdifullt innbo. Dette er eiendeler som det er krevende å få verdsatt til markedsverdi. Samtidig med at arveavgiften ble avviklet, ble reglene for fastsettelse av inngangsverdier på formuesobjekter som nevnt endret. Det bidrar til høyere inntektsbeskatning i mange tilfeller. Det er rimelig å anta at skatteskjerpelsen var større for høyinnteksgruppene enn for lavinnteksgruppene.

Det synes vanskelig å utforme en arveavgift som omfordeler effektivt samtidig som den ivaretar hensynet om å lette likviditetsbelastningen ved generasjonsskifter i familieeide bedrifter. Det er særlig høyinnteksgruppene som eier familieeide bedrifter. De fleste land som har arveavgift, har spesialregler som reduserer arveavgiften for de som overtar familieeide bedrifter.

Representantforslaget åpner for særregler som skal løse likviditetsproblemer som kan oppstå når folk arver hytter, eiendommer eller lignende. Innfrielsen av arveavgiften kan i henhold til forslaget for eksempel knyttes til omsetningen av objektet, eller det kan innføres muligheter for utsettelse av innbetaling av skatten hvis bestemte vilkår er oppfylt. Slike regler er egnet til å svekke fordelingsegenskapene ved arveavgiften, særlig hvis skattekreditten ikke gjøres rentebærende. Utsettelse av betalingsplikten er uansett egnet til å svekke innfordringen av avgiften. Avviklingen av det omfattende arveavgiftsregelverket var som nevnt en stor forenkling for skattyterne. Utsettelsesordninger for betaling av arveavgiften vil komplisere regelverket og håndteringen av arveavgiften både for skattyterne og for Skatteetaten.

Det er vesentlige utfordringer med å utforme en enkel, hensiktsmessig og rettferdig arveavgift som samtidig ivaretar hensynet om å lette likviditetsbelastningen ved generasjonsskifter i familieeide bedrifter. Jeløya-plattformen slår også fast at fjerningen av arveavgiften skal fastholdes, og det er helt uaktuelt å støtte forslaget fra representantene Kaski og Lysbakken.

